

A filozófiáról

A filozófia a lét és tudat teljes gazdagságának egysége. Erre az egységre törekszük, ez az egység a célja, de bármily paradoxul hangozzék is, nemcsak célja, hanem oka és kiindulópontja is a filozófiának ez a végső egy; és egy régi teológiai tétel variálásával ezt úgy is kifejezhetjük, hogy ha nem indulunk ki ebből a végső egységből, úgy soha el nem érhetjük. Illusztráló emlékeztetőül csak annyit, hogy azok a gondolkodók, akik intuitív biztonsággal nem innen indultak, egyetlen egy esetben sem érkeztek el ezekhez a problémákhoz.

A figyelemnek kezdettől fogva erre kell irányulnia, mert az egyes konkrét problémák csak ebben az esetben kapják meg természetes perspektivikus arányaikat, ami a szellemi munka kontinuitását az egymás után következő generációk között lehetővé teszi.

Ezeknek az egyszerű és alapvető tautológiáknak, magyarul magátólértetődőségeknek a tudatában elmondhatjuk, hogy sok mindent neveznek filozófiának – *ami nem az!* Sőt! Csupán néhány klasszikus bölcselő van, akinek koncepcióját helyesen nevezik filozófiának – őket viszont nem tanulmányozzák! Ezekről a fontos kivételektől eltekintve tételünk meg is fordítható: *semmit sem neveznek filozófiának, ami valóban az!*

Ez sok mindent érthetővé tesz. Mert minden tévedésben igazság rejlik. A mi korszakunk és a mi korszakunkkal rokon idők filozófiát ignoráló értékítélete is egy ilyen, igazságot tartalmazó tévedés. Amit ezek a korszakok filozófiának ismernek és neveznek, az méltó rá, hogy elhanyagolható mennyiségként kezeljék. A szükségszerű hiba ott van, hogy mit ismernek és *mit neveznek filozófiának.*

A szükségszerű és korszerű hiba, hogy filozófiának nevezünk valamit, ami nem az, és nem nevezünk filozófiának olyan valóságot, ami lét és érték szerint megérdemli ezt a nevet. Nem adhatja korunk a filozófiának a filozófia nevet, mert nem ismeri, és nem ismeri, mert *nem kívánja ismerni!* Ezen a *nem-kívánáson* és ezen a *névkérdésen múlik minden!* Ezen múlik minden, és innen származik az érzések minden zűrzavara. Nemcsak a Bibliából, de Konfuciusztól és minden igaz bölcselőtől tudhattuk, mi minden múlik a *néven!*

Szükségszerű és korszerű hibaként beszéltünk a filozófia nem-ismeréséről, nem-kívánásáról, nevén nevezni nem-tudásáról! Ilyen körülmények között milyen értelme van részünkről, hogy nevén kívánjuk nevezni és megismerésre érdemesként kívánjuk bemutatni? Nem többszörös ellentmondás-e ez részünkről? Egy hiba korszerűségét és szükségszerűségét belátni és mégis küzdeni próbálni ellene?

Nos, talán éppen ezekben az ellentmondásokban rejlik a filozófiai bevezető kísérletének végső értelme!

Joggal ellenünk vethetik: ilyen felfogás mellett kísérletünkben minimálisan két belső ellentmondás van. Először, hogy küzdünk a közfelfogás szükségszerűnek felismert hibája ellen; másodszor, hogy küzdelmünk közben megfeledkezünk arról, hogy a kor hibája a *küzdő* hibája is, és így a közfelfogás eddigi hibája helyére legfeljebb a magunk hibáját helyezhetjük.

Mindez így volna igaz, ha az egyén nem állhatna *szemben korával.* De az ember egyszerre történelmi és történelem-feletti lény A történelem lényegét éppen a történetiségnek és a történelem-felettségnek ez a komplex ötvözete adja.

Tehát lehetséges a kutató részéről a filozófia megismerése és nevén nevezése a kor szükségszerű tehetetlenségével szemben, és lehetséges feltételeznie egyes egyéneket az új generáció köréből, akiket figyelmeztethet saját erejükre, hogy szemben állhatnak a kor tehetetlenségével, hogy ettől nem kell mint gögtől félniük, tájékoztathatja őket első lépéseiknél, és ezzel a filozófia mindenkori megújuló alaptörekvésének új kutatóit segítettük a korrallal szembeni kibontakozásukban, és így saját legmélyebb törekvéseinkben nyertünk új szövetségeseket.

* * *

A történelmileg adott kutató empirizmus metodikája, amit bírálunk: egy reflexmozdulat öntudatlanságával való alkalmazása generációk munkáján keresztül magától értetődővé vált s egyetemes életformák által kiküzdött hitnek, bizalomnak (félelemmentességnek), világfelfogásnak, alapképességek, többretű közösségi tények komplexumának. Ezek a módszerek szükségképpen válságba kerülnek az alapjukat képező hit, életforma és világfelfogás megváltozásával. Ezt a változást részben maga az empirikus kutatás produkálja. Analógia: a történelmi dogma által kiérlelt etika ellentmondásba kerül a kiérlelő dogmával: intellektuális lelkiismeretével már nem egyeztethető össze (Nietzsche). Vagy: termelő erők és termelő-viszonyok Marxnál. Vagy: a newtoni fizika konzekvenciái szétfeszítik a newtoni fizika világgképét.

* * *

Mindig két harmónia között élünk és küzdünk. Az egyik már szegényes, reflexszerű, holt magától értetődéssel szolgál, a másik még gazdag, titokzatos, örvénylő és fenyegető.